

87

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

DOUĂ POVESTIRI SOVIETICE

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

DOUĂ POVESTIRI SOVIETICE

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
87

A şi V. STRUGAŢKI

Extraordinara aventură a lui Boris Ivanovici Stronski

Acum, cînd întreaga lume ascultă cu încordare semnalele celui de-al 19-lea satelit, iar echipajele navelor „Sovetskii Soiuz" şi „Veidada Iu" se pregătesc în Gobi să-şi ia zborul pentru a străbate milioane de kilometri în cosmos, este interesant să amintim evenimentele ciudate care au avut loc în urmă cu un an, în împrejurimile Stalinabadului.

La timpul său, în diferite reviste de ştiinţă popularizată au apărut articole şi reportaje despre „Mesageri". Versiunile cu privire la „diversioniştii telemecanici" şi la „monştrii silico-organici", ca şi afirmaţiile contradictorii ale „martorilor oculari" cu privire la „munţii de foc" şi la vacile şi autocamioanele înghiţite dintr-o dată nu rezistau nici pe atunci vreunei critici. Faptele erau cu mult mai simple şi totodată cu mult mai complexe decît toate aceste născociri.

Imediat după faimoasa radiogramă a lui Stronski a devenit limpede că raportul oficial al Comisiei de la Stalinabad nu va apărea prea curînd în presă, aşa că profesorul Nikitin mi-a propus mie, unul dintre puţinii martori oculari, să public adevărul despre „Mesageri".

— Să povesteşti ceea ce ai văzut cu ochii dumitale, îmi spuse dînsul. Poţi lua şi o copie după jurnalul lui Stronski.

Vă previn de la bun început că voi respecta întocmai indicaţiile profesorului şi mă voi strădui să redau numai impresiile mele, expunînd evenimentele aşa cum le-am trăit noi, cei din grupul arheologic care efectua săpături la aşa-numitul „Castel al lui Apida", situat la aproximativ 100 km sud-est de Pendjikent.

Echipa era alcătuită din cîţiva oameni: şeful ei, Boris Ivanovici

Stronski, vechiul meu prieten Volodea Lukin și cu mine. În afară de noi mai erau doi lucrători tadjici de prin partea locului și un șofer.

„Castelul lui Apida" este o colină înaltă de vreo 30 m, așezată într-o vale îngustă, prinsă între munți. În vale șerpuiește un rîuleț cu apă cristalină și rece, iar de-a lungul rîului trece drumul spre oaza Pendjikent.

Pe vîrful colinei dezgropam locuința aparținînd vechilor tadjici, iar la poalele ei ne-am instalat tabăra: două corturi și un steag purpuriu, avînd ca emblemă o monedă sogdină[1] (un cerc cu un pătrat la mijloc). Castelul tadjic din secolul al III-lea nu are nimic care să amintească de ziduri crenelate, poduri de cetate medievală și temnițe subterane. Așa cum se prezintă dezgropat, el este format din două-trei platforme pătrate și netede, avînd de-a lungul laturilor o îngrăditură de circa 10 cm. De fapt din castel n-a rămas decît pardoseala. Aici poți găsi lemn ars, cioburi de vase de lut și o sumedenie de scorpioni — singurii care n-au nimic antic —, iar dacă ai noroc, cîte o monedă veche și înverzită de cocleală.

Echipa avea la dispoziție o mașină destul de învechită, de tipul vehiculelor bune pentru orice teren, cu ajutorul căreia băteam groaznicele drumuri de munte, îndepărtîndu-ne mult de tabără, în vederea prospecțiunilor arheologice. În ajunul zilei în care au apărut „Mesagerii", Stronski plecase cu această mașină la Pendjikent după provizii, și noi îl așteptam să se întoarcă în dimineața zilei de 23 august. Automobilul nu s-a întors, marcînd prin dispariția sa începutul extraordinarelor evenimente care au urmat.

Ședeam în cort și fumam, așteptînd să se spele cioburile puse într-un lighean și afundate în rîulețul din apropiere. Volodea lucra pe vîrful colinei, unde vîntul stîrnea trombe de praf prin care se întrezăreau pălăriile de pîslă albă ale lucrătorilor. Se auzea fîsîitul primusului pe care pusesem la fiert păsat de hrișcă. Fumînd, mă întrebam ce l-o fi făcut pe Stronski să întîrzie cu șase ore. Gazul era pe terminate, nu mai aveam decît două cutii de conserve și o jumătate de pachețel cu ceai. Ce ne facem dacă Stronski nu va veni astăzi? M-am sculat apoi în picioare și m-am întins să mă dezmorțesc. În clipa aceea am văzut pentru prima oară un „Mesager".

Stătea nemișcat în fața intrării cortului, avea o culoare neagră fără luciu, era înalt cît un dulău și semăna cu un păianjen uriaș.

---

[1] Regiune antică din Asia Mijlocie, situată pe teritoriul R.S.S. Uzbece și pe o parte din teritoriul R.S.S. Tadjice (*N. T.*).

Corpul său era rotund şi plat, iar picioarele îi erau articulate. După o clipă, tresăltă şi porni de-a dreptul spre mine. Nu ne despărţeau mai mult de zece paşi. Îl priveam încremenit cum îşi mişcă încet picioarele, lăsînd în nisipul fin urme ca nişte gropiţe.

Să nu uităm că pe atunci habar n-aveam ce este un „Mesager". Pentru mine era o dihanie necunoscută, mută şi fără ochi, care se apropia într-una, răsucindu-şi în chip ciudat picioarele. M-am dat înapoi. În aceeaşi clipă s-a auzit un declic slab şi deodată ţîşni o lumină orbitoare, atît de puternică, încît instinctiv am închis ochii, iar cînd i-am redeschis l-am văzut printre petele roşii ce-mi jucau în faţa ochilor, la un pas mai aproape, chiar în umbra cortului.

— Ce-o mai fi şi asta ?... bolborosii eu.

El stătea lîngă lădiţa noastră de provizii şi, după cît se pare, scotocea înăuntru cu două labe. O cutie de conserve străluci în soare şi dispăru brusc, fără să-mi dau seama unde. Apoi a făcut o mişcare laterală şi l-am pierdut din raza ochilor. În aceeaşi clipă a încetat fîsîitul primusului şi s-a auzit un sunet metalic.

Nu ştiu cum ar fi procedat în locul meu un om mai stăpîn pe sine. Ţin minte însă că eu am răcnit cît m-au ţinut puterile, poate din dorinţa de a speria păianjenul, poate pentru a prinde curaj. Apoi am zbughit-o afară din cort, am alergat cîţiva paşi şi m-am oprit pierzîndu-mi răsuflarea. Totul în jur era neschimbat. Munţii străluceau scăldaţi de soare, iar pe vîrful colinei se vedeau pălăriile albe ale muncitorilor. Şi iată că atunci l-am zărit pe „Mesager" pentru a doua oară. Fugea repede pe povîrniş, ocolind colina, uşor şi fără zgomot, de parcă aluneca prin aer. Abia i se vedeau picioarele ; am zărit însă limpede o umbră ciudată gonind alături, pe iarba uscată şi ţepoasă. Apoi a dispărut.

Din vîrful colinei s-au auzit strigăte : Volodea cobora împreună cu muncitorii şi-mi cerea să scot păsatul de hrişcă de pe primus şi să pun ceainicul. Ei nu bănuiau nimic şi au rămas stupefiaţi cînd i-am întîmpinat cu o frază care li s-a părut ciudată :

— Păianjenul a luat primusul şi conservele.

Volodea spune că aveam o înfăţişare jalnică. Şedeam în faţa cortului, fumam şi scuturam scrumul în castronul cu păsat. Ochii mi se roteau înspăimîntaţi cînd într-o parte, cînd în alta.

Văzînd că vechiul meu prieten crede că am înnebunit, am început să-i povestesc cu înfrigurare, întrerupîndu-mă mereu, tot ceea ce s-a petrecut. Apoi am cercetat împreună terenul. În afară de gropiţele

pe jumătate astupate de la intrarea cortului, n-am putut să descoperim nici o urmă. In schimb, am constatat că „păianjenul" a luat cu el, în afară de primus și conserve, jurnalul meu, o cutie de creioane și un pachet cu cele mai prețioase descoperiri.

— Ce aiureală! spuse Volodea furios.

Se insera. In dreptul colinei plutea un nor albicios, alcătuit din mai multe straturi; departe, deasupra munților, începuse a licări constelația scorpionului, dînd iluzia unei labe cu trei degete. Muncitorii au adormit curînd, în timp ce noi stăteam întinși pe așternuturi și ne gîndeam la cele întîmplate.

După o lungă tăcere, Volodea spuse cu o nuanță de neliniște în glas că, după părerea lui, poate să existe o legătură între apariția păianjenului și întîrzierea lui Stronski. Același lucru îmi trecuse și mie prin minte, dar nu l-am răspuns. Atunci el a început să înșire încă o dată obiectele dispărute, după care și-a exprimat presupunerea absurdă că „păianjenul" a fost un hoț travestit cu îndemînare. Eu am ațipit.

M-a trezit un zgomot ciudat, asemănător cu vuietul unor puternice motoare de avioane. Am rămas nemișcat o bucată de timp și am ascultat. Aveam o senzație neplăcută, poate din cauză că de o lună de zile de cînd lucram aici nu văzusem nici un avion. M-am sculat în picioare și am privit în afara cortului. Era o noapte fără lună, arătătoarele ceasului indicau ora unu și jumătate. Cerul era presărat de stele, care împungeau întunericul cu licărirea lor, iar culmile munților păreau niște umbre uriașe. Deodată pe povîrnișul munților din față apăru o pată vie de lumină, care pluti în jos, se stinse și reapăru cu mult mai spre dreapta. Vuietul crescu și el.

— Ce-o mai fi și asta? întrebă alarmat Volodea, făcîndu-și drum afară.

Vuietul se auzea acum foarte aproape, și, dintr-o dată, vîrful colinei noastre fu inundat de o lumină orbitoare, alb-gălbule, în bătaia căreia colina părea un pisc de gheață strălucitoare. Totul a durat doar cîteva secunde. Apoi lumina s-a stins, și vuietul a încetat. Din cortul muncitorilor se auziră glasuri înspăimîntate. In aceeași clipă, vuietul se porni din nou, înălțindu-se deasupra văii, pentru ca apoi să se potolească și să dispară undeva, în depărtare. Am avut impresia că întrezăresc un corp alungit și întunecos alunecînd printre stele în direcția sud-est.

Se apropiară de mine Volodea și muncitorii. Ne-am așezat în

cerc şi am stat multă vreme fără să scoatem un cuvint, ascultind cu încordare fiecare sunet. La drept vorbind, totul îmi inspira teamă: „păianjenul", întunericul de nepătruns al nopţii fără lună, foşnetele tainice care-mi ajungeau la urechi o dată cu zgomotul făcut de susurul apei. Volodea îmi spuse în şoaptă că ne aflăm indiscutabil în centrul unor evenimente stranii. Nu l-am contrazis. In cele din urmă ni s-a făcut frig şi ne-am împrăştiat în corturi.

— Ce facem dacă se întorc? întrebă Volodea în timp ce se culca.

— Nu ştiu, l-am răspuns.

In noaptea aceea însă, n-au mai venit.

A doua zi ne-am urcat pînă la săpături, unde am văzut că nu rămăsese nici un ciob din cele găsite în ajun. Toate obiectele din ceramică dispăruseră. Pe suprafeţele netede ale podelelor din locuinţele dezgropate se vedeau urme în formă de gaură; movila formată din pămîntul pe care-l săpasem era surpată şi turtită de parcă ar fi trecut peste ea un compresor rutier; peretele era distrus în două locuri. Muncitorii vorbeau între ei în surdină şi se ţineau cît mai aproape de noi. Le era frică, şi nouă la fel, iar Stronski nu mai venea! La prînz am mîncat resturi de pîine şi am băut apă rece. După ce m-am sfătuit cu Volodea, mi-am înfipt mai adînc pălăria în cap şi am pornit-o hotărît spre Pendjikent, sperind să prind în drum un automobil.

Primii cîţiva kilometri i-am străbătut fără incidente şi m-am aşezat chiar de două ori să fumez. Pereţii defileului se apropiau şi se depărtau, vîntul bătea ridicînd valuri de praf, se auzea zgomotul rîului. Am întîlnit de mai multe ori cîte o turmă de capre, dar oameni n-am văzut. Îmi mai rămăseseră vreo zece kilometri de drum pînă la cea mai apropiată localitate, cînd apăru un elicopter. Cu un vuiet surd, el zbură deasupra capului meu şi dispăru după o cotitură a defileului, lăsînd în urmă un suflu de aer cald. Nu era verde ca elicopterele noastre militare şi nici argintiu ca cele de transport şi pasageri, ci avea o culoare mată şi emitea, în bătaia razelor soarelui, o lumină palidă, ca ţeava unei puşti. Culoarea, forma neobişnuită, vuietul său puternic, — toate mi-au amintit nu ştiu de ce de evenimentele din noaptea trecută, de „păianjen", şi din nou m-a cuprins un simţămînt de teamă.

Am grăbit paşii, apoi am început să alerg. După o cotitură am văzut un G.A.Z.-169. Lîngă el stăteau trei oameni care priveau spre

cer, unde nu se mai zărea însă nimic. Temîndu-mă să nu plece imediat, începui să strig și să alerg din toate puterile. S-au întors către mine, apoi unul dintre ei s-a întins la pămînt și s-a vîrît sub mașină. Ceilalți doi, niște tipi cu barbă, probabil geologi, continuau să mă privească.

— Mă luați și pe mine la Pendjikent? le strigai.

Ei continuară să se uite la mine cu atenție, fără să scoată un cuvînt. Am crezut că nu m-au auzit.

— Bună ziua! strigai, apropiindu-mă.

Bărbatul înalt se întoarse fără să-mi răspundă și intră în mașină. Cel scund îmi răspunse foarte rece: „Salut" și-și aținti din nou privirile spre cer. Am privit și eu în sus. Nu se vedea nimic în afară de o pasăre mare care părea nemișcată.

— Nu mergeți la Pendjikent?

— Dar dumneata cine ești? întrebă bărbatul cel scund, îndreptîndu-și din nou privirile spre mine.

— Sînt arheolog. Săpăm la castelul lui Apida.

— Unde-i ăsta?

Le explicai.

— Ce treabă ai la Pendjikent?

Le-am vorbit despre Stronski și despre situația din tabără, fără însă să pomenesc de „păianjen" și de alarma din timpul nopții.

— Îl cunosc pe Stronski, spuse brusc bărbatul cel înalt și se întoarse îndată cu fața către mine. Îl cunosc. Il mai cheamă Boris Ivanovici.

Am dat aprobativ din cap.

— V-am lua, firește, tovarășe, dar după cum vedeți sîntem în pană. Șoferul ne-a făcut figura.

— Gheorghi Palici, se auzi de sub mașină o voce mustrătoare, axul cardanic...

— Vorbă lungă mai ești, Petrenko.

— Iată-l că reapare! strigă geologul cel scund.

Elicopterul negru se ivi de după pantă și, gonind cu viteză de-a lungul drumului, se îndreptă direct înspre noi. Apoi se înălță mult deasupra capetelor noastre. Aceasta nu prea mi-a plăcut și eram tocmai pe punctul de a o spune, cînd, deodată, bărbatul cel înalt rosti cu o voce surdă:

— Elicopterul coboară! și ieși din mașină.

Într-adevăr, aparatul cobora vertiginos. În burta lui se căscă

deodată o deschizătură care nu prevestea a nimic bun, în timp ce el se lăsa tot mai jos, peste noi.

— Petrenko, ieşi o dată afară şi fugi repede în lături! urlă bărbatul cel înalt, trăgîndu-mă de mînă.

O luai la fugă. Geologul cel scund făcu la fel. El striga ceva cu gura larg deschisă, dar vuietul motoarelor acoperea toate celelalte sunete. M-am pomenit cu ochii plini de praf, într-un şanţ de scurgere, reuşind să-l văd doar pe Petrenko ce se tîra iute spre noi, în timp ce elicopterul negru se lăsa asupra automobilului. Furtuna stîrnită de elicele lui puternice îmi smulse pălăria şi învălui totul într-un nor galben de praf. Apoi ţîşni aceeaşi lumină alb-orbitoare, eclipsînd razele soarelui. Am simţit în ochi o durere atît de vie, încît n-am putut să-mi înăbuş un strigăt. Cînd prăfăraia se mai domoli, văzurăm drumul pustiu şi corpul negru al elicopterului îndepărtîndu-se de-a lungul defileului.

De atunci n-am mai zărit „Mesageri" şi nici navele lor aeriene. Doar Volodea şi muncitorii au mai observat un elicopter în aceeaşi zi şi încă două la 25 august. Ele au trecut la mică distanţă şi tot de-a lungul drumului. După 25 nu le-a mai văzut nimeni. Păţaniile prin care am trecut după aceea sînt legate doar indirect de „Mesageri".

Împreună cu geologii am ajuns cu chiu cu vai la Pendjikent, călătorind pe maşini întîlnite în drum. Geologul cel înalt privea tot timpul la cer şi înjura de mama focului. Şoferul Petrenko a încercat de cîteva ori să spună ceva despre axul cardanic, dar nimeni nu i-a dat atenţie.

La Pendjikent mi s-a spus că Stronski plecase încă în dimineaţa zilei de 23 şi nu se înapoiase, în timp ce Colea, şoferul expediţiei, apăruse în seara aceleiaşi zile şi mai era reţinut la miliţie. Pe semne că el accidentase maşina (cine ştie ce s-o fi întîmplat cu Stronski) şi acum, ca să se justifice îndrugă tot felul de năzbîtii despre un atac aerian. M-am dus glonţ la miliţie. Colea şedea în odaia ofiţerului de miliţie şi făcea reflecţii amare cu privire la nefericirile ce se pot abate asupra oamenilor. După cum spunea el, la aproximativ 40 km de Pendjikent, Stronski s-a dus să cerceteze nişte ruine aflate de o parte a drumului. După vreo 20 de minute s-a apropiat un elicopter negru şi a înghiţit maşina. Colea a fugit după el aproape un kilometru, dar, aşa cum era de aşteptat, nu l-a putut ajunge din urmă şi s-a dus să-l caute pe Stronski. Nu l-a găsit nici pe el şi s-a întors atunci la Pendjikent, unde a raportat absolut totul.

— Dacă minte, o să aibă de furcă cu mine, spuse pe un ton amenințător ofițerul de serviciu.

In această clipă dădură buzna în secția de miliție cei doi geologi și cu Petrenko. Ei aduceau o declarație cu privire la dispariția mașinii și se informară pe un ton sec cui pot adresa o plîngere împotriva unor acțiuni huliganice, săvîrșite de niște piloți necunoscuți. După o jumătate de oră, lui Coiea i s-a dat drumul.

Firește, acum toată lumea știe ce sînt „Mesagerii", dar îmi aduc aminte că jumătate din membrii comisiei care s-au deplasat la fața locului considerau neserioasă această opinie, propunînd ca cercetările să fie date pe seama milițienilor sau a grănicerilor. Îndoielile au dispărut însă abia după ce pe la mijlocul lunii septembrie s-a descoperit terenul de aterizare al „Mesagerilor" și jurnalul lui Boris Ivanovici Stronski. El a fost găsit de grănicerii care au urmărit, conform indicațiilor date de martorii oculari, cîteva urme ale elicopterelor negre. Terenul — o suprafață netedă, nivelată, cu blocuri de piatră vulcanică pe margini — se afla într-o vale încleștată de munți, la 15 km de castelul lui Apida. Avea un diametru de circa 200 m. In multe locuri pămîntul părea ars, iar vegetația — iarba, spinii, doi duzi mai mici — se carbonizase. Pe teren s-a găsit unul dintre automobilele furate, G.A.Z.-151, gresat, spălat, dar fără combustibil, cîteva obiecte dintr-un material necunoscut, care nu se știe la ce puteau folosi (au fost predate spre cercetare), și, lucrul cel mai important, jurnalul grupului arheologic condus de Stronski cuprinzînd observații scrise chiar de Boris Ivanovici. Jurnalul se afla în automobil, pe banchetă, și nu a avut de suferit nici din pricina umezelii și nici din cauza soarelui, fiind acoperit doar cu un strat de praf. Era un caiet obișnuit, cu coperte de culoarea cleiului. Două treimi din text cuprindeau descrierile săpăturilor făcute la castelul lui Apida și dări de seamă cu privire la explorarea împrejurimilor. La sfîrșit era expusă pe numai opt pagini o scurtă povestire, mai pasionantă însă decît orice roman și decît multe lucrări științifice. Pe alocuri nu se înțelegea scrisul, dar restul este cît se poate de interesant, îndeosebi concluziile pe care le-a tras Stronski cu privire la „Mesageri". Voi publica mai jos, în întregime, aceste note, comentînd unele pasaje nu prea explicite.

„24 AUGUST

(Un desen reprezentînd ceva asemănător cu capul unui burete, un con foarte turtit și alături, pentru comparație, un automobil și un

om. Inscripția: «navă cosmică». Pe con se află citeva puncte indicate de săgeți, în dreptul cărora scrie: «intrări»; la virful conului se află inscripția «pe aici se încarcă». Pe margine: «înălțimea 15 m, diametrul da bază 40 m»).

Elicopterul a mai adus încă un automobil G.A.Z.-169, J.D. 19—19. Mesagerii (acest cuvint l-a folosit pentru prima oară însuşi Stronski) s-au cățărat pe el, i-au demontat motorul, apoi l-au încărcat pe navă. Maşina noastră bună pentru orice teren se află deocamdată jos; am scos din ea toate alimentele, şi ei nici nu se ating de ele. Nu mi se acordă atenție, aş putea să plec, dar nu vreau. (Urmează un desen foarte neprecis, înfățişînd probabil un Mesager.) Nu mă pricep să desenez. Un corp negru, în formă de disc. Opt picioare. Picioarele sînt lungi şi subțiri, cu trei articulații. Nu se văd nici ochi şi nici urechi, dar fără nici o îndoială că ei văd şi aud la perfecție. Se mişcă cu o repeziciune uimitoare, ca nişte fluiere negre. Sînt în stare să alerge pe o ripă verticală întocmai ca muştele. Este de remarcat că la ei corpul nu se împarte în partea inferioară şi cea superioară. Am observat că, în timp ce alergau, una dintre aceste făpturi s-a repezit într-o parte şi apoi înapoi fără să se oprească sau să se întoarcă.

Elicopterul a adus o vacă. Şase Mesageri au examinat-o din toate părțile, țirîiau şi pufneau. Au o putere extraordinară. Unul a apucat vaca cu picioarele dinapoi şi cu multă uşurință a săltat-o pe spate. Vaca a fost încărcată. Un elicopter a adus o claie cu fin şi a încărcat-o pe navă.

...Am încercat să comunic cu ei... Nu mi se dă atenție... Sînt cel puțin nouă Mesageri şi trei elicoptere.

Totuşi mă supraveghează. M-am ascuns după nişte pietroaie, şi un Mesager s-a apropiat, a țîrîit şi apoi a încetat. M-am întors...

Se pare că unul are ochi — cinci nasturi strălucitori la extremitatea trupului. Culoarea lor diferă — de la stinga spre dreapta albăstrui-verzui, albastru, violet şi doi negri...

Au adus a patra maşină G.A.Z.-151, J. D. 73—98. Pe şofer îl cheamă Kondratiev. E foarte speriat, spune că dormea şi l-a trezit vuietul elicelor. Îl lămuresc şi eu cum mă pricep cu privire la pățaniile noastre atît de ciudate.

Au încărcat în elicopter şi automobilul venit cu Kondratiev. Acesta alerga în jurul navei, înjura, plîngea, se ruga de Mesageri să-i lase maşina. Cînd văzu că totul e zadarnic, vru să arunce în ei cu pietre, dar l-am oprit. Nu trebuia să înăsprim relaţiile. Mi-a băut alcoolul şi s-a culcat la umbră. Pe Kondratiev Mesagerii nu l-au mai examinat cu aceeaşi curiozitate arătată faţă de mine.

Un mesager s-a apucat să prindă şopîrle. O făcea cu multă îndemînare: fugea pe trei picioare şi în acelaşi timp cu celelalte înhăţa cîte două trei o dată...

Au încărcat vreo zece oi şi o mare cantitate de fîn. Au reuşit să afle cu ce se hrănesc oile. Inteligente făpturi: se pare că vor să transporte vii atît vacile cît şi oile. Maşina noastră a fost şi ea încărcată, dar alimentele mi le-au lăsat pe toate. Îşi dau seama şi de aceasta!

Ce-ar fi să zbor şi eu? Mîine voi încerca să mă înţeleg cu ei sau să pătrund pe navă. Oare îmi vor îngădui?

Două elice, uneori patru. Lungimea fuzelajului — circa 8 m. Totul din material negru-mat, fără suduri, şi care parcă n-ar fi de natură metalică. Habar n-am cum se pătrunde înăuntru. Nu se vede nici o deschizătură. (Aceasta este probabil descrierea elicopterului.)

Kondratiev a plecat. Am vrut să trimit prin el cîteva observaţii scrise, dar m-a refuzat. A căutat să mă convingă să plec împreună cu el, dar l-am respins propunerea. A plecat fără să fie stînjenit...

Trebuie să zbor cu ei. O asemenea întîmplare nu survine decît o dată în viaţă...

Mesagerii continuă să se agite, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat...

Uluitor! Nici acum nu-mi pot reveni din surpriză. Mesagerii sînt nişte maşini! Chiar acum, la doi paşi de mine, doi Mesageri au demontat un al treilea. Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Un aparat cît se poate de complicat, nici nu ştiu cum l-aş putea descrie. Păcat că nu sînt inginer. Au scos cuirasa de pe spate; sub ea, în formă de stea... (fraza nu e terminată), sub burtă se afla un rezervor aestul de încăpător, dar nu pricep cum pun ei acolo tot felul de obiecte... L-au montat, lăsîndu-i numai patru picioare, în schimb i-au fixat un

dispozitiv care avea forma unui cleşte urlaş. De îndată ce au terminat asamblarea, «noul născut» s-a ridicat şi a pornit glonţ spre navă. Mai tot corpul îi este alcătuit dintr-un obiect în formă de stea, construit dintr-un material alb care aduce a burete metalic.

Cine sînt stăpînii acestor maşini? Mesagerii sînt oare dirijaţi din interiorul navei?

Maşini dotate cu raţiune — e o absurditate. Cibernetică sau teleghidare? De necrezut...

Işi dau seama de deosebirea dintre oameni şi animale. Acesta este motivul pentru care nu iau oameni. Sînt umani?!... Hotărît lucru, soţia nu mă va ierta niciodată...

Niciodată, niciodată n-o voi mai vedea — e îngrozitor. Dar sînt sau nu bărbat?

Este miezul nopţii, scriu la lumina unei lanterne. Cînd am aprins-o, un Mesager a dat fuga pînă la mine, s-a auzit un declic şi apoi s-a îndepărtat. Toată seara Mesagerii au meşterit la o construcţie asemănătoare unui turn. La început, din trei deschizături au ieşit nişte scări de bord, de o mărime impunătoare. În sfîrşit, mi-am zis, se vor ivi aceia care dirijează aceste maşini. Dar pe scările de bord au fost coborîte o puzderie de piese şi bare metalice, în timp ce şase Mesageri s-au apucat să lucreze. Acela cu cleştele nu se afla printre ei. I-am urmărit multă vreme. Mişcările lor sînt absolut precise şi sigure. Turnul a fost construit în patru ore. Cît de organizat lucrează! Acum nu se vede nimic. E întuneric, dar aud cum Mesagerii robotesc pe teren. Ei se descurcă perfect, fără lumină. Lucrul nu încetează nici o clipă. Elicopterele se află tot timpul în zbor. Să presupunem că e... (fraza nu e terminată).

25 AUGUST, ORA 16.

La 23 august, ora 9 dimineaţa, eu, Boris Ivanovici Stronski (Leningrad, Ermitajul de stat, secţia Asia Mijlocie), am fost răpit de un elicopter şi adus aici, în tabăra Mesagerilor. Pe cît mi-a fost cu putinţă, am notat pînă acum cele observate... (cîteva rînduri sînt indescifrabile) şi patru automobile. Concluziile principale: 1) sînt Mesageri ai unei alte lumi, soli ai unei alte planete; 2) Mesagerii sînt nişte mecanisme cît se poate de complicate şi precise, iar nava lor cosmică are o conducere automată.

Mesagerii m-au examinat, m-au dezbrăcat și cred că m-au și fotografiat. Nu mi-au făcut însă nici un rău, iar după aceea nu m-au mai luat în seamă. Am fost lăsat absolut liber.

Se pare că nava se pregătește acum să-și ia zborul, căci azi dimineață, sub ochii mei, au fost demontate cele trei elicoptere negre și aceeași soartă au avut-o cinci Mesageri. Proviziile mele au fost încărcate, pe teren n-au mai rămas decît cîteva piese de la turn și un G.A.Z.-151. Doi Mesageri meșteresc sub navă și alți doi se învîrtesc pe aproape. M-am hotărît să plec cu ei. Alimentele mi-ajung pentru cel puțin 30 de zile; ce va fi după aceea nu știu, dar trebuie să plec. Voi pătrunde pe navă și voi rămîne acolo. Nu știu cum o să fie cu apa. Dacă rămîn în viață, lucru de care nici nu mă îndoiesc, voi face tot posibilul să comunic cu pămîntul și să mă întorc împreună cu stăpînii Mesagerilor. Cred că voi reuși să mă înțeleg cu ei. Așadar, trec acum pe navă. Ar trebui... (un aliniat întreg este indescifrabil, ca și cum Stronski ar fi scris fără să privească). Voi face alte însemnări după examinarea navei. Poate că nici nu mă vor lăsa pe navă.

Iată, cei doi Mesageri s-au întors și au intrat înăuntru. Doi continuă să stea sub navă. Eu pornesc. Încerc un sentiment de teamă. La drept vorbind este o prostie, ei sînt mașini, iar eu sînt om".

Însemnările se întrerup aici. Stronski nu s-a întors la mașină. El nu s-a întors deoarece nava și-a luat zborul. Scepticii pomeneau de o catastrofă. Dar de aceea le și spunem sceptici. Eu am fost pe de-a-ntregul încredințat, chiar din prima clipă, că Boris Ivanovici trăiește și vede ceea ce nouă nu ne este dat să vedem nici măcar în vis. Eram convins că se va înapoia și îl invidiam. Este cel mai curajos om pe care-l cunosc. Nu oricine ar fi fost în stare să procedeze în felul acesta. Am pus această întrebare multora. Cîțiva mi-au răspuns cinstit: „Nu. Mi-ar fi fost teamă". Majoritatea au spus: „Nu știu. Totul depinde de împrejurările concrete".

Eu mărturisesc că n-aș fi zburat cu nava. Am văzut cum arată un „păianjen" și nu-mi inspiră nici o încredere.

* * *

Și acum cîteva cuvinte despre evenimentele ce au urmat. S-a constatat că în cele trei zile cît au acționat intens pe pămînt, Mesagerii n-au făcut prea multă zarvă. După cum am mai arătat, „păianjenii" au fost văzuți de un număr foarte restrîns de oameni. Elicop-

terele negre au circulat pe o rază de 150—200 km în jurul terenului de aterizare. Ele au fost urmărite de priviri mirate, au stîrnit admirație, dar nimănui nu i-a trecut prin cap ideea provenienței lor „extraterestre".

Elicopterele negre și „păianjenii" nu aveau arme sau n-au găsit de cuviință să le folosească. În genere, față de oameni, Mesagerii au avut o atitudine plină de menajamente. N-au existat nici răniți și nici mutilați. Pagubele reale provocate de Mesageri sînt neînsemnate și cu atît mai mult ar fi o prostie, dat fiind împrejurările, să se considere capturarea cîtorva automobile, vaci și oi drept acțiuni ostile.

La mijlocul lunii septembrie a sosit o comisie creată din inițiativa Academiei de științe a U.R.S.S. Noi toți, în calitate de martori oculari, am fost trimiși la președintele comisiei, profesorul Nikitin. Aproape o săptămînă am stat la dispoziția comisiei, după care ne-am întors la Moscova. Dar în noiembrie...

Unii cititori cunosc evenimentul, poate tot atît de bine ca și mine. La 8 noiembrie, în toate aparatele de radio și televizoarele deschise și în toate rețelele de radioficare de pe globul pămîntesc a răsunat vocea puternică, tremurînd de emoție, a scumpului nostru Boris Ivanovici Stronski. Capacitatea instalației de emisie trebuie să fi fost uriașă, ea a funcționat pe o gamă de frecvențe extrem de amplă.

Stronski a comunicat de trei ori în limbile rusă, tadjikă, germană și latină că de o lună de zile se află pe bordul unei nave cosmice de proporții gigantice, care după părerea sa vine dintr-un alt sistem planetar și care a ajuns un satelit al pămîntului. Stronski a vorbit cu mult entuziasm despre conducătorii navei, care sînt creatorii uimitorilor roboți în formă de păianjen.

— Sînt ființe inteligente și demne de tot respectul.

După spusele lui Stronski, nava cosmică gravitează în jurul pămîntului de aproape un an și jumătate. Stăpînii navei sînt prea slabi fizicește pentru a risca să aterizeze pe o planetă necunoscută, cu uriașa ei forță de atracție; în schimb, iscoadele lor automate au efectuat mai multe zboruri pe pămînt.

— Pentru oamenii de pe planeta noastră va fi interesant să afle, a spus Stronski, că „păianjenii" mecanici și elicopterele negre au descins în Antarctida, în nord-estul Canadei și în Norvegia. Debutul lor în Tadjikistan a fost prima debarcare la o latitudine mai mică.

Grăbindu-se desigur să relateze principalul, Stronski nu s-a mai oprit asupra amănuntelor şederii sale pe navă. El a arătat că oaspeţii din cosmos îşi exprimă dorinţa să cunoască şi alţi reprezentanţi ai omenirii, „mai competenţi decît mine“, pentru care propun o întîlnire în orice punct de pe orbita navei-satelit. Observînd sateliţii artificiali şi rachetele automate lansate de pe pămînt, ei sînt convinşi că acest zbor n-ar depăşi posibilităţile tehnice ale oamenilor.

În încheiere, Boris Ivanovici a transmis un salut soţiei sale, prietenilor şi „tuturor care mă cunosc“ şi şi-a felicitat compatrioţii cu prilejul celei de-a 50-a aniversări a Marelui Octombrie.

După cîteva zile, acest al 19-lea satelit a început să transmită semnalele sale radiogoniometrice. Oaspeţii au făcut tot posibilul să înlesnească savanţilor noştri pregătirile în vederea zborului.

Cînd pe baza semnalelor au fost stabiliţi parametrii pe care îi avea orbita navei, s-a lămurit şi o altă împrejurare interesantă. Se pare că cel de-al 19-lea satelit fusese descoperit încă din aprilie, cu patru luni înainte de apariţia Mesagerilor în Tadjikistan. El fusese văzut de Ter-Marukian, o tînără colaboratoare a Observatorului din Simeiz. Ter-Marukian a crezut însă că este vorba de o sfărîmătură a rachetei purtătoare engleze, care explodase cu puţin înainte în straturile superioare ale stratosferei.

Restul se cunoaşte. La Conferinţa comună a reprezentanţilor Prezidiilor Academiilor de ştiinţă ale U.R.S.S. şi Republicii Populare Chineze s-a hotărît să se accepte propunerea oaspeţilor şi să se trimită la întîlnire navele „Sovetskii Soiuz“ şi „Veidada-Iu“, primele nave interplanetare atomice pilotate din istoria omenirii. Aceste nave fuseseră amenajate pentru un zbor în jurul Lunei. Statele Unite vor trimite o rachetă fără pilot, echipată cu teletransmiţătoare automate.

Peste puţin timp vom afla amănunte despre natura oaspeţilor noştri din cosmos şi despre construcţia navelor cosmice şi a minunatelor mecanisme pe care le-au trimis pe pămînt, dar se pot trage concluzii anumite chiar de pe acum. Este probabil că va fi respinsă părerea că oaspeţii au construit maşinile-păianjen după chipul lor. Pornind de la cele mai generale considerente, precum şi de la remarca destul de neprecisă a lui Boris Ivanovici, trebuie să considerăm că ei nu se deosebesc prea mult de oameni. Mai departe, profesorul Nikitin a atras atenţia asupra descrierii „păianjenului“ cu ochi. Oricare ar fi menirea acestor dispozitive, cei doi ochi negri trebuie să aibă nuanţa culorii ultraviolete, dînd doar unei priviri umane impre-

ala că sînt negri. Probabil că solii sînt în stare să vadă cinci culori, din care noi, oamenii, nu discernem decît trei.

In ce privește mașinile-păianjen, după părerea lui Titov, marele specialist din Leningrad, ele fac parte din categoria MLUPN-mecanisme logice universale cu program nelimitat, adică mecanisme cibernetice care, intr-o situație dată, sînt capabile să săvîrșească în mod logic și consecvent cele mai raționale acțiuni. Ipoteza cu privire la posibilitatea creării unor asemenea mașini a fost emisă de Institutul de teorie a informațiilor al Academiei de științe a U.R.S.S.

Multe lucruri rămîn încă neclare pentru moment. Nu înțelegem ce sursă de energie folosesc ei, care este schema lor principială. Nu pricepem cum de-au reușit oaspeții să îmbine o complexitate și o capacitate atît de mare, cu gabarite atît de mici. Deocamdată nu putem decît visa la realizarea unor mașini atît de puternice. In genere, după cum susține Titov, ciber-piloții nu constituie ceva de domeniul fanteziei nici la noi, pe pămînt. Asemenea roboți capabili să îndeplinească o serie întreagă de operații „inteligente" — să ia probe de pămînt, să efectueze analiza chimică a probelor etc. — îi și putem vedea funcționînd pe fundul Baikalului și pe solul virgin al Lunei.

Peste o săptămînă, giganții de oțel creați de geniul omului își vor lua zborul în spațiul de gheață al universului, pentru a se intîlni cu rațiunea altei lumi. Nu putem să ne gîndim fără emoție la această întîlnire, care înscrie o nouă pagină în istoria planetei noastre.

(Traducere din „TEHNIKA MOLODIOJI"
nr. 1/1958)

L. JIGARIOV

CINE-I ACOLO?

Intr-o vineri seara, Kedrov se intoarse la viață... Medicul-șef al clinicii voise să i dea o mașină, dar Kedrov nu primise. Il bucura libertatea recăpătată și căutase diferite pretexte ca să scape.

Cu șase ani in urmă, ei doi se certaseră. Ei doi, adică Kedrov și omul care ii ținuse loc de tată. Cearta fusese serioasă, și Kedrov se lăsase păgubaș de toate. Fără să-și mai termine facultatea de fizică, plecase cu o echipă de geologi.

Șase ani... Ani pe care i-ar fi putut consacra științei atît de dragi lui... In sufletul său ce se maturizase intre timp se cuibărise o amară părere de rău.

...Așa cum se intimplă destul de des, la nenorocire se impăcaseră. In timpul unei explozii — executau lucrările de prospectare ale unui nou zăcămînt —, Kedrov, grav rănit, fusese trimis la Moscova și internat intr-o clinică. Izbutiseră să-i salveze viața, dar se insănătoșise foarte incet, cu toate strădulnțele medicilor și cu tot regimul sever la care fusese supus. Acum, in sfirșit, era sănătos, iar stăpin pe el, și nimeni nu mai avea dreptul să-l silească să facă ce nu voia.

— Am să merg pe jos, ii spusese el doctorului, strîngîndu-i mina.

Afară, iarna se ingina cu primăvara. De dimineață ninsese; acum ploua. Kedrov își ridică gulerul și se amestecă in valul trecătorilor. Mergea incet, fără grabă, depășit mereu de ceilalți. Pietonii Moscovei se obișnuiseră să umble repede, Kedrov își dădea bine seama de

lucrul acesta. În cei șase ani care trecuseră, oamenii de pe stradă nu se schimbaseră. Străzile însă erau altfel de cum le știa el: mai largi, cu multe, foarte multe case noi.

Ajuns în fața unui bloc, Kedrov se opri. Valul de oameni se scurgea mai departe. Pe lîngă el trecu o fată. Probabil o studentă. O urmări cu ochii pînă cînd fata se pierdu în mulțime. Deodată își puse întrebarea: cîte mii de kilometri străbătuse fata aceea care mergea atît de repede în toți acei șase ani?

Unchiu-său venise deseori să-l vadă la clinică și de fiecare dată stătea de vorbă cu el prietenește. Îi povestea ce se mai întîmplase pe acasă, discutase cu el despre ultimele cărți citite, într-un cuvînt, se purtase ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, ca și cum n-ar fi fost niciodată supărați. Despre un singur lucru nu-l vorbise însă niciodată: despre activitatea sa științifică. Și tocmai asta îl interesa cel mai mult pe Kedrov. Pentru că era vorba de o știință în jurul căreia se învîrtiseră cîndva toate visurile lui, care constituise sensul și scopul întregii sale vieți.

Îl înțelegea pe bătrîn. Îi înțelesese mai ales delicatețea. Acesta căutase să nu atingă un punct dureros, încercase să ocolească tot ce i-ar fi putut răscoli nepotului său amarul. Îi citise parcă toate gîndurile, îi simțise toate neliniștile: va putea el oare, după șase ani de absență, să-și ocupe din nou locul în laboratorul de fizică? Pentru că șase ani, în epoca pe care o trăim, înseamnă un veac în știință!

Kedrov se opri la intrarea casei, făcu un pas înapoi, întrebîndu-se dacă aceea era într-adevăr casa în care își trăise întreaga viață. Cum să n-o recunoască! Aceeași intrare, aceleași ferestre... Uite, colo, la etajul întîi, sînt încăperile unchiului. Iar fereastra aceea mare din colț este fereastra camerei lui. Apoi vine un coridor lung, iar mai departe scara care duce la etajul al doilea, unde se află laboratorul institutului.

Bucuria — de mult uitase ce e bucuria! — îl cuprinse într-o clipă. Se duse la ușă și sună. Ușa se deschise.

— A-a, Sașok...

Bătrînul îi vorbise ca și cum el, Sașok, plecat la ora șapte dimineața, ca de obicei, se întorcea acasă, tot ca de obicei. Deși plină de gingășie, prefăcătoria bătrînului îl readuse imediat la realitate și-i spulberă orice urmă de bucurie din suflet.

Intră și se opri nehotărît. Stăpînul casei conducea niște oaspeți. Păreau elevi de-ai săi. Kedrov auzi cîteva frînturi de fraze:

— ... Sinapse, neuroni ... Problema este să se facă un fel de model al creierului.

Kedrov îi privi lacom parcă! Toţi păreau tineri şi plini de viaţă, cel care vorbise despre sinapse şi neuroni era un tînăr înalt, cu părul negru, ondulat.

„Sinapse, neuroni" — repetă în gînd Kedrov. Şi îşi aminti că în urmă cu şase ani biologii nu pătrundeau niciodată în laboratorul de fizică al unchiului său.

... În jurul mesei puse, totul era ca neschimbat. Şi abajurul trandafiriu, demodat, care estompa lumina, şi faţa de masă care îi şi păru cunoscută, şi mătuşă-sa, care se străduia să-şi ascundă emoţia, şi, bineînţeles, bătrînul.

— Nu, nu, nu-i nevoie să mă rogi, Saşok, îi spunea el nepotului său. Îţi citesc din ochi că nu mai ai răbdare şi că vrei să arunci o privire în laborator, nu? Se-nţelege ..., dar asta o să se întîmple mîine dimineaţă! Acum trebuie să te culci şi să dormi. Mă auzi? Să dormi.

Kedrov ridică din umeri. N-avusese de gînd să-l roage nimic. Şi-apoi la ce s-ar fi grăbit? Îşi dădea seama cît de greu îi va fi să ia totul de la început!

... În pat se zvîrcoli mereu, sucindu-se de pe o parte pe cealaltă. Sinapse ... neuroni ... fata care mergea de şase ani ... unchiu-său ... Toate s-ar fi încurcat, toate şi-ar fi pierdut contururile dacă ar fi adormit, dar nu se lipea somnul de el.

De ce unchiu-său nu voia să-i arate laboratorul decît a doua zi? De ce a doua zi şi nu acum? Căuta să-l ferească, să-l menajeze ca pe un bolnav, să-i sfătuiască, să-i dicteze...

Nu! Nu a doua zi! Acum se va duce să vadă laboratorul. Chiar acum, şi singur! Înainte putea să intre acolo oricînd. De ce-ar fi altfel de astă dată?

Şi se ridică încetişor în pat...

Cînd intră în laborator, i se frînse inima, i se perindară prin faţa ochilor imagini din trecut, şi-l învălui tristeţea... Şi pe vremea aceea erau acolo aceste nişe, făcute parcă special pentru lămpi electrice. Alături se aflau uriaşele lăzi ale maşinilor de calculat. Acum uriaşii nu mai erau la locul lor, iar nişele păreau pustii. Găzduiesc nişte măsuţe elegante, pe care stau aparate modeste. Parcă ar fi nişte aparate de radio obişnuite. Iată şi contorul Geiger — bătrînul prieten, tăcutul martor al îndelungilor cercetări în microcosmos. Îi

făcea plăcere că încăperile laboratorului i se par cunoscute, îl făcea plăcere faptul că le vede din nou.

De acolo intră în bibliotecă. În bibliotecă nu se schimbase nimic. Kedrov luă o carte de pe raft, apoi o alta, răsfoi nişte reviste care îi atrăseseră privirea prin copertele lor viu colorate. Aşa se întîmpla şi înainte. Încă de pe vremea cînd tocea băncile facultăţii, rămăsese cu obiceiul acesta —, să ia mai multe cărţi deodată. Atît de multe cărţi, încît abia izbutea să le tîrască pînă la locul său.

În încăperile laboratorului era aproape întuneric. Kedrov, împiedicîndu-se de o ridicătură asemănătoare unei estrade, fu cît pe ce să cadă. Estrada se pierdea în fundul odăii. În faţa ei se afla o masă, care părea prea mare pentru încăperea aceea, şi un fotoliu. Acesta era binevenit: putea să se aşeze în el şi să-şi răsfoiască în voie cărţile şi revistele.

Cum se aşeză în fotoliu, observă un aparat cum nu mai văzuse. Era un ecran de mărime potrivită, încrustat parcă în suprafaţa mesei şi acoperit cu un înveliş strălucitor. Părea un dispozitiv pentru proiectarea microfilmelor. În faţa ecranului, care radia o lumină albăstruie, se afla o claviatură ca a unei obişnuite maşini de scris, iar în dreapta, o tăbliţă cu butoane multicolore. Din pricina luminii difuze a lămpii de pe birou, toate lucrurile din încăpere păreau scufundate în umbră.

Fotoliul era comod, şi Kedrov se simţi cuprins de o moleşeală plăcută. Va sta puţin acolo, pe urmă se va întoarce în dormitor şi va adormi liniştit. Răsfoi una dintre reviste. Îi atrase privirea ilustraţiile într-adevăr foarte frumoase care însoţeau un articol tipărit în limba germană. Kedrov nu ştia prea bine nemţeşte, dar tema i se păru interesantă şi încercă s-o citească.

Cînd întoarse pagina, îi sări în ochi un titlu scris cu litere mari: „Modelarea creierului". O îmbinare cunoscută de cuvinte... Îşi aminti de tînărul acela înalt, cu părul ondulat, care vorbise despre neuroni şi despre sinapse.

Deşi înţelegea destul de greu textul scris în germană, Kedrov citi totuşi mai departe. Era vorba în acel articol despre aparatele teleecran, care permiteau să se urmărească jocul complicat al curenţilor electrici într-un creier în funcţiune. Ajunse la un moment dat la un pasaj din care nu mai înţelegea nimic. Nu fu în stare să-l traducă. Enervat, Kedrov apropie lampa de el şi sprijini revista pe suprafaţa ecranului, cînd, deodată, ecranul se lumină puternic în

albastru, se auzi un ţăcănit şi, de undeva, de departe, răsună un glas înfundat:

— Nu vă speriaţi, vă urmăresc de multă vreme! Îndată vă ajut să traduceţi.

Kedrov, tresărind, se ridică din fotoliu şi privi în jur.

— Cine-i acolo?

Dar nu-i răspunse nimeni: simţi doar liniştea care îl învăluie din toate părţile. Nici un foşnet, nici o mişcare. Nimic nu trăda prezenţa vreunui străin. Deodată auzi din nou acelaşi glas. Necunoscutul începuse să-i citească foarte liniştit, în limba rusă, textul german. Iar glasul acesta calm, egal îl trezi treptat, treptat pe Kedrov din ameţeală. Băgă se seamă că felul de a vorbi al traducătorului avea ceva anormal. Din punct de vedere gramatical, necunoscutul vorbea corect, dar, în acelaşi timp, limba lui nu avea dinamismul limbii vii.

Cînd necunoscutul se întrerupse pentru o clipă, Kedrov îi strigă prin întuneric:

— Ascultă, unde eşti? Cine eşti?

— Iertaţi-mă, nu aud bine! Vă rog să scrieţi la maşină întrebarea. În faţa dumneavoastră se află claviatura.

Un timp — scurt de altfel — în cameră se lăsă tăcerea. Necunoscutul aştepta răbdător, iar Kedrov, care nu-şi mai putea stăpîni simţămintele, nu ştia ce să facă. Ar fi vrut să fugă, dar gîndul că era urmărit, că cineva îşi bătea joc de el îl opri.

— Iertaţi-mă, spuse el în sfîrşit. N-aveam intenţia să glumesc...

— Iertaţi-mă, rosti necunoscutul, aud prost. Vă rog să scrieţi la maşină întrebarea. În faţa dumneavoastră se află claviatura.

Kedrov aruncă o ocheadă spre clapele maşinii de scris ce se afla în faţa lui. „Ce-ar fi totuşi să-ncerc?" — se întrebă el, fără să-şi dea prea bine seama ce se petrece. „Ce-ar fi totuşi să-ncerc?" Şi, aplecîndu-se asupra claviaturii, bătu repede cu un singur deget. „Cine eşti dumneata şi cum ai ajuns aici?"

Răspunsul nu se lăsă aşteptat.

— Sînt un nou colaborator. Camera mea se află în spatele bibliotecii. Vă vine greu să traduceţi articolul. Datoria mea este să vă ajut.

Omul vorbea calm, liniştit, ca un crainic. Ascultîndu-l, Kedrov începu şi el să se liniştească. Iar pînă la urmă fu din nou în stare să raţioneze. De fapt ce se petrecea acolo... Avea o halucinaţie?...

Nu! Mai mult ca sigur că se afla în cîmpul vizual al unui om care-l urmărea ascuns pe undeva. Dar de ce? Poate că „noul colaborator" voia să-și bată joc de el!

Kedrov era încă înspăimîntat de întuneric și nu izbutea să se ridice din fotoliu, dar capul începuse să-i lucreze limpede și precis. Simți deodată dorința să-l jignească într-un fel sau altul pe necunoscutul acesta, dar în aceeași clipă își dădu seama că necunoscutul nu putea să-l audă. Probabil că „noul colaborator" fusese perfect informat asupra vieții lui, aceasta datorită unchiului și acum își bate joc de el, făcînd tot felul de scamatorii, ca la circ. Dacă-i așa, bine!... Să intrăm și noi în joc! Și cu totul pe neașteptate, pe Kedrov îl cuprinse o veselie de copil ștrengar; uitîndu-și teama de mai înainte, se aplecă peste mașină și începu să bată, fără să-și mai caute cuvintele potrivite:

„Mă bucur c-ați venit aici să-mpărtășiți singurătatea cu mine..."

Căuta literele cu înfrigurare. Deodată însă văzu că această originală mașină de scris nu avea sul.

„...să împărtășiți singurătatea". Kedrov se gîndi o clipă și continuă: „Tot ce se află aici mă interesează foarte mult, căci n-am intrat în acest laborator timp de mulți ani..."

Glasul necunoscutului îi întrerupse gîndurile.

— Iertați-mă, la ce dată ați fost aici pentru ultima oară?

„La ce dată?..." — se întrebă Kedrov făcînd în același timp constatarea că necunoscutul vorbea cam ciudat, ca și cum s-ar fi căznit să traducă dintr-o limbă străină.

La ce dată?... O, Kedrov își amintea perfect. Fusese aici pentru ultima oară... Și bătu repede la mașină data: „8 februarie 1950."

— De-atunci, răspunse necunoscutul, au trecut șase ani, două luni, trei zile, opt ore, cinci minute, șase secunde; sau cincizeci și patru de mii o sută șase ore, cinci minute, șase secunde; sau trei milioane două sute patruzeci și șase de mii trei sute nouăzeci de minute; sau o sută nouăzeci și patru milioane șapte sute optzeci și trei de mii patru sute de secunde.

Kedrov rîse.

— La naiba! Dumneata ești un matematician fenomenal, dacă bineînțeles nu faci pe prostul!

Necunoscutul nu răspunse. În încăpere se lăsă tăcerea.

În clipa aceea, Kedrov își dădu seama de absurditatea celor ce se întîmplau: el își manifesta sentimentele ca un om viu, în mod

firesc, spontan; celălalt în schimb nu avea în glas nici cea mai uşoară inflexiune! Se comporta ca o momile!

— Cîtă vreme o să ne mai jucăm de-a v-aţi ascunselea? izbucni deodată Kedrov. Nu crezi c-a venit timpul să renunţi la anonimat?

— Iertaţi-mă, replică prompt necunoscutul, n-aud bine. Vă rog să scrieţi la maşină întrebarea. În faţa dumneavoastră se află claviatura.

Kedrov rămase uluit. Nu! Jocul acesta durase prea mult. Ce rost avea oare această frază învăţată pe care o aude pentru a nu ştiu cita oară?

Hotărît să mai aştepte puţin, Kedrov se aplecă deasupra claviaturii şi bătu cîteva cuvinte cu intenţia ca „politeţea lor tăioasă" să-l scoată din sărite pe imperturbabilul său interlocutor.

„Eşti uimitor de calm şi monoton pînă la adormire! — scrise el. Iar glumele dumitale au început să mă plictisească! La urma urmelor, de cînd locuieşti aici?"

— Un an, o lună, două zile, trei ore, patru minute, cinci secunde; sau treisprezece luni...

Necunoscutul vorbi multă vreme monoton. Transforma cifrele în alte cifre, fără să se sinchisească de manifestările furtunoase ale ascultătorului său.

Kedrov făcea un haz nespus. Il amuza grozav pedanteria de automat a necunoscutului.

— Prea obositor! spuse el la sfîrşit, cînd toate calculele posibile fuseseră epuizate. Dacă în toate acţiunile dumitale dai dovadă de aceeaşi precizie, află că nu-i invidiez de loc pe cei din preajma dumitale!

Ironia se dovedi însă fără efect, pentru că necunoscutul rămase la fel de imperturbabil ca şi pînă atunci. Nu reacţionă de loc la cuvintele lui.

Kedrov continua să se stăpînească. Doar nu era să ia în serios jocul acesta!

— Aşadar, camera dumitale se află în spatele bibliotecii, dacă ceea ce mi-aţi spus este exact.

Deodată, în mintea lui Kedrov se făcu lumină.

— Aha! Se vede că ai un aparat! Un automat! exclamă el, înveselindu-se. Cînd ne vom întîlni, îmi vei face cunoştinţă cu „matematicianul" dumitale, nu-i aşa?

În momentul acela, Kedrov era atît de ferm convins că descoperise adevărul, încît văzu parcă aievea mutra stînjenită a glumeţu-

lui și misteriosului său interlocutor. Interesant, ce-o să-i mai răspundă de astă dată?

Totuși în jurul lui totul rămase cufundat în tăcere.

„Ce-i cu el? Nu se îndură?

Și Kedrov, aplecîndu-se deasupra mașinii, scrise hotărît:

„Ia ascultă! Ce-ar fi să mai socotim ceva?... Un, doi, trei, un minut sau șaizeci de secunde sau, la naiba, două miliarde de microsecunde... Ce-ar fi să mai ghicim ceva... Un, doi, trei: ce culoare de ochi are pinguinul din colțișorul lui Durov? Cum o să fie vremea mîine?"

În clipa următoare se petrecu ceva cu totul uluitor: la ultima întrebare, Kedrov primi următorul răspuns:

— Atenție! răsună glasul cunoscut. Apăsați ultimul buton.

Și Kedrov se supuse... Cu un gest mecanic, apăsă unul dintre butoanele așezate pe tăblița de lîngă mașina de scris. În aceeași clipă, ecranul prinse viață, și pe el apărură cifre, zeci, sute de cifre, semne sinoptice, semne convenționale ale nebulozității, intensității vîntului și transparenței atmosferei. Ai fi zis că se transmite emisiunea unei stațiuni meteorologice aflate în eter. Pe ecran apăruse întîi o hartă completă a timpului, apoi din nou sute și sute de cifre și semne care se succedau cu o viteză uluitoare. Zăpăcit, Kedrov nu-și mai putea lua ochii de la ecran. Apoi același glas îl trezi la realitate.

Necunoscutul îi răspundea la întrebare cu o oarecare întîrziere. Ca și cum voia să-i mai distragă un timp atenția. Cînd începuse să vorbească, semnele de pe ecran dispărură. În cameră răsuna iar vocea:

— Mîine, 6 martie, în zori, în regiunea laboratorului, adică la latitudinea 55°45'18" nord și longitudinea 37°34'15" est la ora 9, cerul va fi ușor înnorat. Vîntul va bate cu o intensitate medie, iar vizibilitatea va fi bună.

De astă dată, Kedrov nu se mai îndoia că avea de-a face cu cineva care ținea cu tot dinadinsul să-și bată joc de el. Dar, la urma urmei, totul în lumea asta are o limită!

— Ajunge! Ce naiba!

Sări de pe scaun și apăsă cu putere pe buton. Glasul necunoscutului se întrerupse la jumătatea cuvîntului și pe ecran apărură din nou o serie de semne și cifre. Apoi cifrele dispărură și în locul lor se ivi o linie subțire, punctată, care reprezenta înălțimea în kilometri. Peste această linie punctată scria un cuvînt: ionosferă.

Deodată se auzi o sonerie puternică, şi Kedrov, tresărind, îşi trase fără să vrea degetele de pe butonul pe care apăsase din toate puterile.

— Ciudată lipsă de logică! se auzi din nou necunoscutul, şi de astă dată lui Kedrov i se păru că desluşeşte în glasul lui semne de enervare. Ciudată lipsă de logică! repetă necunoscutul. Întrebaţi de vreme, dar semnalizaţi în sectorul ionosferei!

Gîndurile lui Kedrov se învălmăşiră. Cu o clipă în urmă, fusese cît pe ce să se năpustească în „camera aflată în spatele bibliotecii", cu gîndul să-i dea binemeritata lecţie celui care-şi permitea să-şi bată joc de el. Acum însă!... Dojana necunoscutului şi povestea cu „lipsa de logică" îl determinau să creadă că omul cu care avea de-a face ştia să se stăpînească perfect, ştia să fie extraordinar de ponderat şi de politicos... Poate că, în enervarea lui, Kedrov apăsase pe un alt buton, automatul înregistrase greşeala, iar necunoscutul care dirija sta cuminte la el în odaie şi rîdea pe sub mustaţă!

Şovăielile lui Kedrov nu ţinură însă prea mult. Nu mai avea răbdare să asculte glasul acela, care turuia mai departe:

— La ora zece fix, în regiunea staţiunii 52/78, la înălţimea de o sută de kilometri, la ora 10,30, în regiunea aceleiaşi staţiuni, la înălţimea de o sută de kilometri...

— Ce-mi pasă mie de sutele tale de kilometri! urlă Kedrov şi vru să se repeadă.

Dar se agăţă de o sîrmă, ecranul se stinse şi întunericul păru şi mai adînc. Kedrov se întoarse, făcu un pas înapoi şi, înşfăcînd lampa, îndreptă lumina ei spre fundul întunecos al încăperii. Avea senzaţia că necunoscutul se află undeva în imediata lui apropiere. Fascicu'ul de lumină căzu pe un colţ îndepărtat şi smulse din întuneric o masă. O masă ca toate mesele. Nu erau acolo decît lucruri banale, dintre cele mai banale, o masă, cîteva scaune, dulăpioare. Tremurînd şi strîngînd în mîini lampa de birou, privi atent în jur, luminînd obiectele care ba se scufundau în întuneric, ba apăreau din nou în lumină.

Nu-i mai rămînea decît să dea buzna în camera din spatele bibliotecii... Trebuia să-l vadă pe acel necunoscut, indiferent cine s-ar fi aflat acolo: unchiul sau vreunul din colaboratorii lui! Indiferent cine ar fi fost, Kedrov trebuia neapărat să se răfuiască cu el!

Iată în sfîrşit şi dulapurile cu cărţi... Dar unde e camera? Aha, iată uşa!... Stătu o clipă în cumpănă, după aceea o deschise cu grijă. Uşa scîrţîi încetişor, apoi nu mai auzi nimic. Kedrov

ascultă încordat ținîndu-și răsuflarea. Trebuia neapărat să fie cineva! Trebuia să-l vadă imediat pe omul acela! Dacă l-ar vedea! Se simțea în stare să-i ierte totul. Bijbii cu miinile pe perete, căutind comutatorul. Un țăcănit, și se făcu lumină.

În cameră nu era nimeni. Kedrov era singur. Lingă perete văzu un tablou de distribuție care amintea de tablourile de distribuție ale centralelor electrice automate. Apoi o masă pe care se afla un ecran cu un înveliș strălucitor, o mașină de scris fără sul, o tăbliță cu butoane colorate, toate așa cum le știa. Pînă și fotoliul de lingă masă i se părea cunoscut.

Deodată se simți istovit. Indiferent la tot și toate, se apropie de fotoliu și se așeză. Văzu la marginea mesei un teanc de reviste. „Și-aici sînt reviste" — gîndi el obosit și, luind una, se apucă s-o răsfoiască cu gesturi mecanice. Pe urmă o aruncă pe masă.

Dar imediat învelișul de deasupra ecranului se lumină cu o puternică lumină albastră, și de undeva, din fundul camerii, răsună glasul cunoscut:

— Nu vă speriați, vă urmăresc de multă vreme! Îndată vă ajut să traduceți.

Lui Kedrov i se păru că visează. Încercă să facă o mișcare, dar mușchii nu-l ascultară. „Poate că-nnebunesc?". Nevăzut, necunoscutul începu să vorbească din nou. Dar Kedrov nu-l mai asculta. Era copleșit. Își amintea de spital, de doctorul care-l îngrijise..., „Poate că într-adevăr sînt bolnav!"

În clipa aceea auzi limpede zgomot de pași...

— Cine-i acolo?

Se sculă din fotoliu și ieși în fugă din cameră. Lingă ușă dădu peste unchiu-său. Bătrînul părea speriat, neliniștit...

*

* *

A doua zi dimineață, Kedrov se trezi tîrziu. Stătu multă vreme în pat, cugetind. Ajunse pînă la urmă la concluzia că se disprețuiește profund. Îi răsunau însă în urechi cuvintele jignitoare cu care-l scosese afară unchiu-său din laborator. Țipase la el ca la un copil:

— Sălbaticule... Unde ți-e capul?

Unde pierise oare tactul plin de bunăvoință al unchiului? După aceea bătrînul se liniștise, e drept, îi vorbise ca unui copil, îi spusese că în toți anii aceia care se scurseseră știința făcuse un salt

gigantic înainte și că nu-i poți dezlega tainele dacă nu ai capul limpede, apoi încheiase adăugind că aceasta nu se poate face în nici un caz în miez de noapte.

Kedrov nu fusese în stare să-i răspundă nimic. Zîmbise prostește și atîta tot. Acum își dădea seama ce mutră neroadă avusese și se simțea prost.

Dormise agitat, chinuit de visuri rele. Nu închisese bine ochii, că-l și văzuse pe interlocutorul său nocturn. Se făcea că stă în același fotoliu, în fața ecranului... Expresia gînditoare și surisul lui șters erau dovada atenției cu care-l privea. Fruntea înaltă, pleoapele pe jumătate lăsate... Se apropiase repede de fotoliu și-i pusese mîna pe umăr. Dar ce ciudată senzație de nemișcare! Își trecu mîna pe gîtul și fața necunoscutului și primul lui gînd, neliniștitor, a fost că omul murise. Nu! Nu! Nu era un cadavru! Cadavrele mai păstrează anumite rămășițe de viață! Ceea ce pipăise el era rece și tare ca fierul!

„O păpușă!“ — îi trecu prin gînd. Și strigă „o păpușă!“ Dar se trezi din somn, speriat de propriul său țipăt.

Acum sta culcat în pat, privea cu ochii întredeschiși soarele de primăvară, care la rîndul său îl privea parcă pe el, și cugeta... Păpușa fusese un vis... Dar dacă în realitate totul se reduce de fapt la ceva în legătură cu automatizarea și cu telemecanica, care fuseseră duse la desăvîrșire prin procedee de laborator? Așa o fi? Își amintea de automatizarea strungurilor, de uzinele automate, de centralele electrice comandate automat... Da, dar la toate aceste instalații automatele nu erau decît niște „specialiști strict specializați“, care îndeplineau mereu același și același lucru, după cum „ceasul vorbitor“ îndeplinea întotdeauna aceeași acțiune... Însă automatele unchiului său îl uluiau prin universalitatea și varietatea posibilităților lor. Kedrov ardea de nerăbdare să descurce singur ghemul acesta de taine. Era însă prea greu!

Cînd intră în laborator, auzi iar glasul. În camera aceea mare, camera în care discutase cu „mașina“, era acum lume. Cineva se aplecase asupra claviaturii atît de bine cunoscute lui, iar alți cîțiva oameni se adunaseră în jurul unui dispozitiv.

— Semnal! auzi Kedrov glasul unchiului său. Foc!

Afară, prin fereastra deschisă care dădea în grădină, se auzi o împușcătură, și un stol de ciori se rotiră cîrîind în jurul copacilor.

Pe Kedrov nu-l mai uimea nimic. Se apropie de ecranul radiolocatorului și privi. Pe ecran se mișcau repede niște puncte de

lumină. Unchiul stătea lingă fereastră. Ţinea in mină un aparat care semăna cu un reflector.

Deodată, glasul acela atit de cunoscut lui Kedrov incepu să vorbească fără şir :

— Cioara intiia ! Cioara a optsprezecea ! Cioara a patra !

Apoi vorbitorul se opri puţin pentru a adăuga după o scurtă pauză :

— O cioară străină...

Şi din nou, răspicat, clar :

— Cioara a douăzeci şi treia ! Cioara a doua ! Cioara a treisprezecea !

Kedrov, apropiindu-se şi mai mult, privi afară pe fereastră şi înlemni. Ce uluitoare exactitate ! Ori de cite ori acolo, afară, una dintre nenumăratele păsări ce se roteau fără noimă se desprindea de cird şi se năpustea ca un ghem spre cuibul din copac, se auzea glasul necunoscutului. El era acela care comunica numărul ciorii !

*
* *

Aşa ajunse Kedrov să-şi vadă în sfirşit misteriosul „interlocutor". Se afla în camera din spatele bibliotecii. Stătea tăcut în faţa aparatului care in ajun, noaptea, i se păruse că seamănă cu un tablou de distribuţie al unei centrale electrice automate. Era o maşină de calculat electronică ! Unchiu-său ii vorbise intre timp multe despre ea.

Laboratorul era deseori vizitat de diferite persoane, cărora li se demonstrau posibilităţile neobişnuite ale maşinii. Numai că (şi aici unchiul zimbise şiret) aceste persoane erau întotdeauna intovărăşite de un ghid, iar el, Kedrov, cotrobăise prin laborator de unul singur şi pe deasupra şi noaptea... Atunci de ce se mai mira ? Era normal să i se pară că are halucinaţii !

Dar ciorile ? Crezuse că povestea cu ciorile e o joacă ? Nicidecum ! Pentru că în rotirea lor haotică există legi bine stabilite. Fiecare pasăre caută pe drumul cel mai scurt să ajungă la cuibul ei, fiecare işi are traseul ei aerian. Deocamdată nu era vorba decit de ciori... Dar avioanele ? Avioanele nu au traseul lor ? Incearcă să-i descoperi dinainte... Noi numerotăm cuiburile, iar maşina numerotează curbele pe care coboară ciorile spre aceste cuiburi. Dar nu numai atit ! Maşina memorează şi caracteristicile curbelor, iar atunci cind pe ecranul radiolocatorului apare imaginea electronică a zborului ciorii, maşina ii determină curba şi ne comunică precis numărul ciorii înainte ca pasărea să se fi lăsat pe cuibul ei...

Maşina are memorie... Maşina „judecă", ba dirijează şi alte maşini. Şi toate acestea, conform unor programe stabilite dinainte, pe care ea le reproduce ca o placă de patefon.

Şi bătrinul adăugase:

— Să ne inchipuim acum că nişte avioane şi-au luat zborul şi că noi trimitem o rachetă al cărei mers este dirijat de aparatul nostru; astfel aparatul va descoperi intenţia inamicului, iar racheta işi va atinge ţinta... Ciorile nu sint decit o fază, o primă fază experimentală... O să inţelegi ce inseamnă modelul creierului...

Şi după ce tăcu puţin, savantul adăugă sever:

— Ia nu te mai minuna atit! Acum va trebui să devii din nou elev şi — iată — asta o să-ţi fie prima lecţie!

Şi-i intinse un volum gros, pe scoarţa căruia scria: „Maşinile electronice de calculat şi cibernetica".

— Cibernetica? intrebă Kedrov.

— Da... Cibernetica e o ştiinţă nouă...

In romineşte de IRINA ANDREESCU
(după revista „ZNANIE-SILA")

ERATA

In romanul „O iubire din anul 41.042" s-au strecurat citeva greşeli de tipar.

La broşura 1, pag. 17, rindul 33: se va citi: „e valabilă doar pentru vitezele existente in natură, nu şi pentru cele mai mari, create de om".

La broşura 2, pagina 26, rindul 18, se va citi: „citeva raze antisunet şi antifotonice".

La broşura 3, pagina 28, rindul 32: „M-a cuprins o violentă senzaţie de inăbuşire", după care urmează rindul 37: „Cind Malonia s-a intors" etc. Cele 4 rinduri intermediare sint legate de un episod care n-a mai apărut in lucrare şi au fost culese dintr-o eroare a tipografiei.

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
eviligheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

CRUCEA ROŞIE A R. P. R.

Citiţi broşurile educativ-sanitare editate de Crucea Roşie a R.P.R., care vă învaţă cum să vă păstraţi sănătatea!

- **Ce trebuie să ştie activiştii de Cruce Roşie despre prevenirea afecţiunilor pulmonare.**

- **Să respectăm regulile de igienă.**

- **Prevenirea şi combaterea bolilor profesionale din mine.** Cunoştinţe pentru activiştii de Cruce Roşie.

- **Despre importanţa îngrijirii bolnavilor.** Cunoştinţe necesare elevilor care urmează şcolile de Cruce Roşie.

APARE DE TREI ORI PE LUNA - PREŢUL 1 LEU